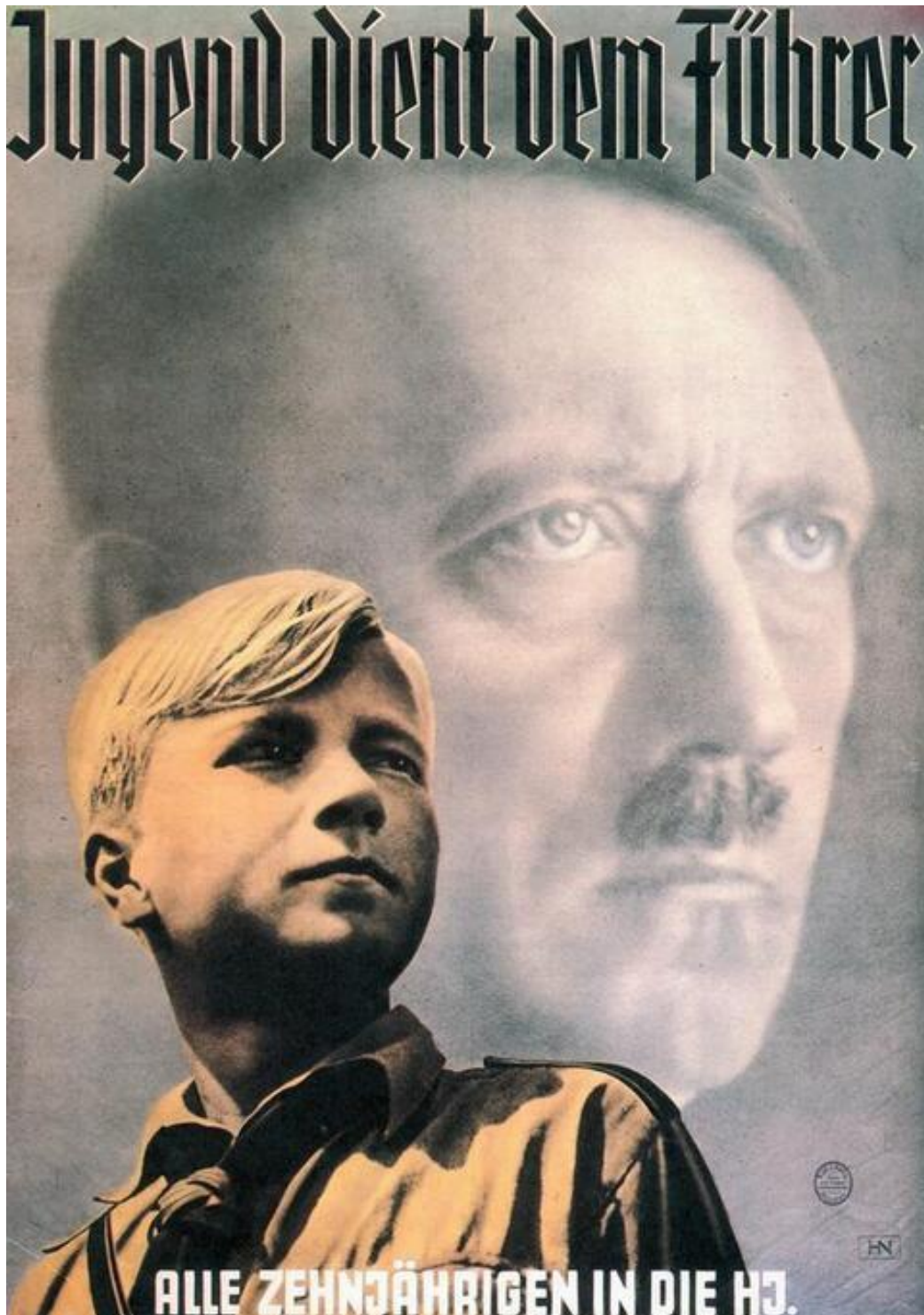

Hitler Jugend-plakat (1935)

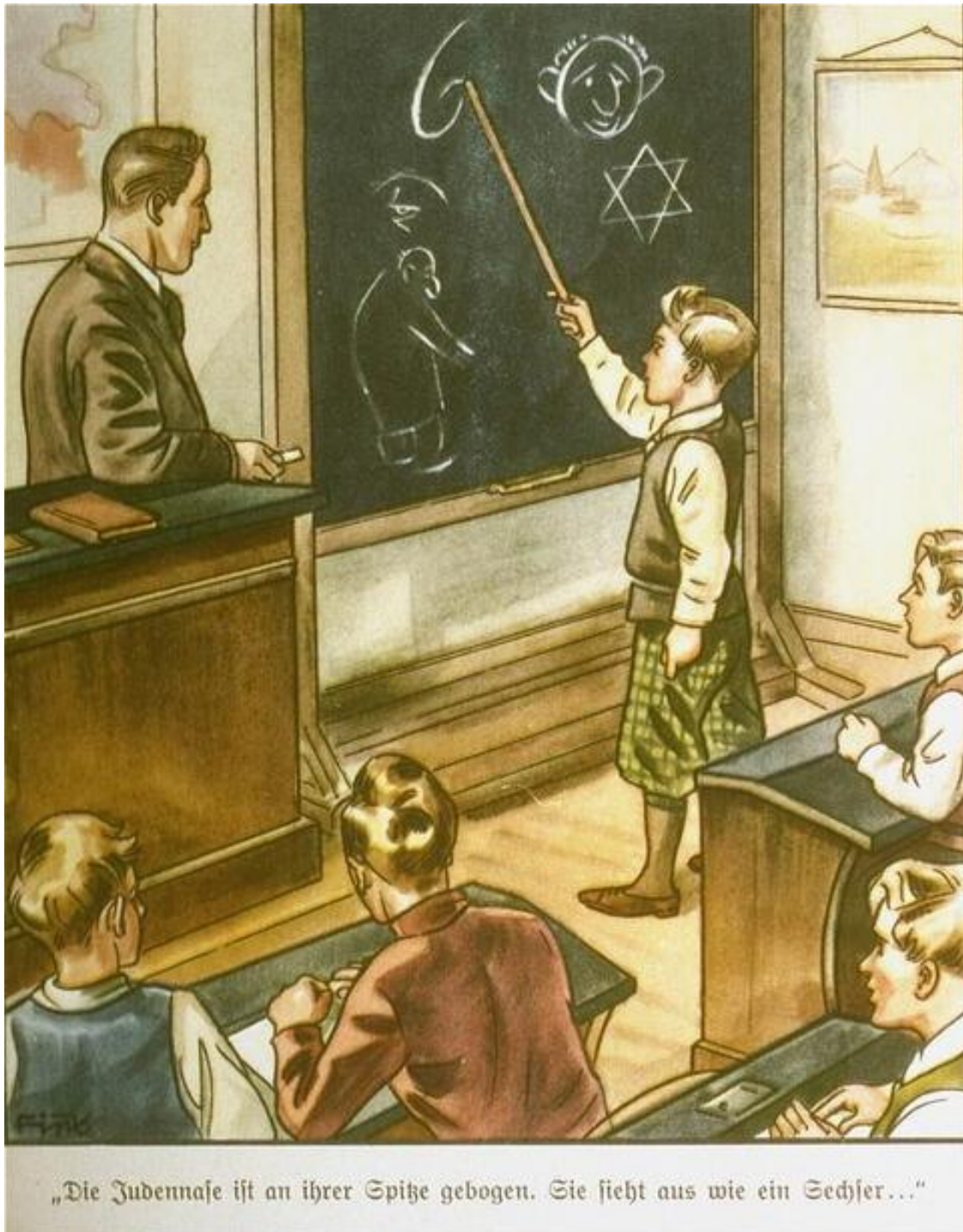

“Ungdommen tjener Føreren

Alle ti-årige i Hitler Jugend.”

<https://www.facinghistory.org/resource-library/visual-essay-impact-propaganda>

Illustration fra tysk børnebog: *Den giftige svamp* (1938)

”Den jødiske næse er bøjet på spidsen. Den ligner et sekstal...”

Fra: United States Holocaust Memorial Museum: <https://www.facinghistory.org/resource-library/visual-essay-impact-propaganda>

80 år siden Krystalnatten: Voldsorgie og smadrede ruder startede Holocaust (DR, 9. nov. 2018)

<https://www.dr.dk/nyheder/kultur/historie/80-aar-siden-krystalnatten-voldsorgie-og-smadrede-ruder-startede-holocaust>

En af de 30.000 jøder, der blev fængslet under Krystalnatten, beretter om oplevelser i kz-lejren Sachsenhausen (1938/1939)

"Først kom vi til tugthuset Fuhlsbüttel og blev anbragt i et mørkt rum. I rummet var vi fem gange så mange, som man skulle have troet, der var plads til. Vi blev holdt der hele dagen uden at få mad, og da det blev nat, blev vi så kørt i åben vogn til Sachsenhausen, hvor vi ankom klokken to. Undervejs fik en 17-årig dreng fra Bremen nervesammenbrud, fordi han så, hvordan SS-folk skød og efterlod hans mor, der skreg af smerte over at se sin søn blive ført bort. Ved ankomsten til Sachsenhausen blev vi modtaget af en gruppe SS-folk, der straks begyndte at mishandle os med spark og slag af geværkolber og knipler. [...]

Den fysiske anstrengelse og SS-folkenes spark og slag var så hårde, at to fra vores gruppe døde på den bare 15 minutter lange march. Så begyndte det allerværste, der fik den øvrige fysiske mishandling til at synes minimal. I lejren skulle vi stå op i 19 timer (enkelte i op til 25 timer). Hvis en eller anden brød sammen blev han udsat for spark og slag af geværkolber. [...]

SS-folkene, der ikke så ud til at være meget over 21 år, havde især set sig gale på gamle, tykke, jødisk udseende personer og socialt højerestående jøder, f.eks. rabbinere, lærere og advokater. De unge jøder, der var i god form, blev derimod behandlet mildere. Således blev en tidligere højere embedsmand, der havde præsenteret sig med sin titel, og indehaveren af en stor restaurant særligt hårdt behandlet. Jeg kunne ikke gøre mig fri af dette indtryk, at der var klare homoseksuelle undertoner i SS-folkenes handlinger. Vi fik derefter barberet hår og skæg af. Og måtte stå yderligere seks timer i det fri uden mad, drikke og noget til at beskytte hovedet med. Vi tilbragte således to døgn uden mad og søvn, og det meste af tiden skulle vi stå op. [...]

Arbejdet, som man blev ført til i løb, foregik i (Hermann Göring-)teglværket og bestod i, at vi skulle slæbe sand og cementsække. Når vi slæbte sand, måtte vi tage jakken omvendt på, hive op i den, og så blev den fyldt med sand. Vi skulle så læsse det af i jernbanevognene, der befandt sig cirka fem minutters løb derfra. Så gik det i løb tilbage igen. Cementsække, der vejede 50 kilo, blev kastet op på ryggen af 60-65 årige mennesker, som så skulle gå den samme vej med dem, sætte dem ned og løbe tilbage igen. Af og til blev sandet båret på en slags bærer. Det var endnu værre, for træet, de var lavet af, skar sig så langt ned i hænderne, at knoglerne kom til syne. [...]

På hjemvejen løb vi i rækker fem og fem, og folk der brød sammen blev slået og slæbt på bærer inde midt i rækkerne. Det skete, for at folk, vi passerede, på vejen ikke skulle bemærke de mange bærer. De, der ikke var gode nok til at eksercere, skulle "rulle". Det vil sige, at de skulle rulle rundt i sandet, indtil de besvimede. Staklerne løb ofte ind i hegnet og døde af det elektriske stød, eller de blev skudt af vagtposten, fordi de overskred grænsen til lejren. [...]

Kilde: Wolfgang Benz; Die Juden in Deutschland 1933-1945 (München 1996). Hele teksten oversat i "Vejen til Auschwitz" af K.C. Lammers, tekst 10c, s. 71-72

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/kildetekster/krystalnatten.asp#22>

Tabel: Det samlede antal dræbte jøder under Holocaust

Einsatzgruppen, tyske hær- og politienheder samt lokale "hjælperes" massakrer i Sovjetunionen og Østeuropa	ca. 1.5 million
Udryddelseslejre	ca. 3 millioner
Ofre i ghettoer, kz-lejre o.l.	ca. 1.5 million
I alt	ca. 6 millioner

Kilde: "Dimension des Völkermords. Die Zahl der jüdischen Opfer des Nationalsozialismus", redigeret af Wolfgang Benz, München 1991

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/statistik/sjoediskeofre.asp>

Einsatzgruppe A's opbygning

Chef: SS-Brigadeführer Walther Stahlecker

Art	Antal
Waffen-SS:	340
Motorcyklister:	172
Administration:	18
Sikkerhedstjeneste (SD):	35
Kriminalpoliti (Kripo):	41
Statspoliti (Stapo):	89
Hjælpepoliti:	87
Ordenspoliti:	133
Kvindelige ansatte:	13
Tolke:	51
Telegraf-operatører:	3
Radio-operatører:	8
I alt:	990

Fra: R. Hilberg, *The Destruction of the European Jews. Vol. I* (New York, 1985), s. 289.

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/kildetekster/msovjetiskejoder.asp#51>

Rapport om Einsatzgruppe B's aktioner, den 13. juli 1941

"Einsatzgruppe B. Lokaliseret i Minsk.

En civil fangelejr blev bygget i Minsk af de første tropper, som passerede. Næsten alle mandlige indbyggere i byen blev placeret heri. Einsatzgruppen blev bedt om at gennemse lejren sammen med det hemmelige feltpoliti. Kun personer, som var i stand til at bevise deres uskyld, og som ikke var politisk eller kriminelt involverede, blev løsladt. De resterende, som er ladt tilbage i lejren, vil blive udsat for grundig undersøgelse... 1.050 jøder blev efterfølgende henrettet. Andre henrettes dagligt... En jødisk komité blev skabt, en ghetto blev indrettet, og identifikation af jøderne på overtøjet påbegyndt...

I Vilnius likviderede den lokale Einsatzkommando 321 jøder den 8. juli... Omkring 500 jøder, blandt dem sabotører, henrettes dagligt.

...

Bortset fra 215 jødiske og bolsjevistiske personer blev yderligere 15 NKVD-agenter skudt i Bialystok... Kun 96 jøder blev henrettet i Grodno og Lida i løbet af de første dage. Jeg gav ordre til at intensivere disse aktiviteter.

...

Alle Kommandoernes aktiviteter skrider frem på tilfredsstillende vis. Specielt likvideringerne er i fuldt sving og foregår som regel hver dag."

Oversat fra: Y. Arad m.fl. (red.), *The Einsatzgruppen Reports* (New York, 1989), s. 23-24.

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/kildetekster/msovetiskejoder.asp#54>

Uddrag af Einsatzgruppe-medlem Felix Landau's dagbog, den 12. juli 1941

"Klokken 6 om morgenen blev jeg pludselig vækket af en dyb søvn. Melde sig til en henrettelse. Fint, så leger jeg bare bøddel og graver, hvorfor ikke? Er det ikke mærkeligt: du elsker kamp, og så skal du skyde forsvarsløse mennesker. Treogtyve skulle skydes, blandt dem de to tidligere nævnte kvinder... Vi kørte en kilometer ad vejen ud af byen og drejede så direkte ind i en skov. Der var kun seks af os på dette tidspunkt, og vi skulle finde et passende sted at skyde og begrave dem. Efter et par minutter fandt vi et sted. De dødsdømte samledes med skovle for at grave deres egne grave. To af dem græd. De andre er i hvert fald utroligt modige... Mærkeligt, jeg er fuldstændigt uberørt. Ingen medlidenhed, ingenting.... Langsomt bliver hullet større og større; to af dem græder konstant. Jeg tvinger dem til at grave længere og længere; de tænker ikke så meget, når de graver. Mens de arbejder er de rent faktisk roligere. Værdigenstande, ure og penge, lægges i en bunke..."

Oversat fra: O. Bartov, red., *The Holocaust: Origins, Implementation, Aftermath* (London & New York, 2000), s. 194.

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/kildetekster/msovetiskejoder.asp#55>

Fotos fra Letland (1941)

Afklædte jødiske kvinder før de nedskydes på en strand i Liepaja, Letland af Letlands SD (sikkerhedstjeneste) og politi d. 15. dec. 1941.

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/billedgalleri/billedgalleri.asp>

Jødiske kvinder masselikvideres af lettisk SD og politi, dec. 1941.

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/billedgalleri/billedgalleri.asp>

Heinrich Himmler til Rudolf Höss i sommeren 1941

"... Føreren har givet ordre til den endelige løsning på jødespørgsmålet. Vi, SS, skal udføre denne opgave. De eksisterende udryddelsescentre østpå er ikke i stand til at udføre de planlagte store operationer. Jeg har derfor udset Auschwitz til det, dels på grund af, at lejren trafikmæssigt ligger så centralt, og dels fordi området let lader sig isolere og camouflere. (...)"

Kilde: Rudolf Höss: "Kommandant i Auschwitz", København, 1959; s. 185

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/kildetekster/auschwitz.asp#85>

Beretning fra polsk fange i Auschwitz

Beretning fra den polske fange i Auschwitz, Tadeusz Borowski, der havde en privilegeret status som Vorarbejder og derfor kunne spille fodbold mellem barakkerne om aftenen. Denne søndag var han målmand, og bag ham ankom en transportvogn fyldt med 3.000 jøder.

"Som målmand havde jeg ryggen til rampen. Bolden løb ud af banen og rullede helt op til hegnet. Jeg løb efter den, og idet jeg rakte ud for at tage den, fik jeg øje på rampen. Et tog var lige ankommet. Folk (jøder, red.) kom ud fra kreaturvognene og gik i retning af den lille skov... Kvinderne så ud til at have deres sommertøj på; det var første gang på denne årstid. Mændene havde taget deres frakker af, og deres hvide skjorter stod skarpt mod træernes grønne farver... Jeg rendte tilbage med bolden og returnerede den ... (lidt efter) røg bolden endnu en gang ud i græsset. Endnu en gang løb jeg ud for at hente den. Men da jeg bukkede mig for at hente den, stoppede jeg forundret op - rampen var tom ... Mellem to målspark i en fodboldkamp var 3.000 mennesker lige bag min ryg blevet myrdet."

Oversat fra: Tadeusz Borowski "This Way for the Gas, Ladies and Gentlemen", s. 83-84

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/kildetekster/auschwitz.asp#82>

Kommandanten i Auschwitz, Rudolf Höss, beretter om de første transporter

"I foråret 1942 kom så de første transporter fra Øvreschlesien af jøder, som alle skulle udryddes. De førtes fra rampen (togrampen, red.) ind over engene ved det senere byggeafsnit II til bondegården - Bunker I. Aumeier, Palitzsch samt nogle Blockführer'e ledsagede dem og snakkede så naturligt som muligt, spurgte dem ud om deres erhverv og kvalifikationer for at vildlede dem. Da de ankom til gården, måtte de klæde sig af. De gik til at begynde med også ganske roligt ind i de rum, hvor de skulle desinficeres. Indtil nogle blev betænkelige og begyndte at tale om kvælning og udryddelse. Straks opstod der en slags panik. Men hurtigt fik man dem, der endnu stod udenfor, drevet ind i [gas-]kamrene og dørene skruet til.

Ved de næste transporter fandt man med det samme frem til de mere urolige gemytter og tabte dem ikke af syne. Lagde man mærke til det mindste tegn på uro, blev de, der var skyld i det, uden at man lagde mærke til det, ført om bag huset og dræbt med et gevær af lille kaliber, som ikke kunne høres af de andre. [...]

Mange kvinder gemte deres spædbørn i tøjbunkerne. Det passede særkommandoets folk særligt på, og de talte godt for kvinden, indtil hun tog sit barn med. Kvinderne mente ikke, at desinficering var sundt for børnene, derfor gemte de dem. Småbørnene græd ofte ved den uvante måde at blive klædt af på, men når mødrene, eller mænd fra sonderkommandoen, trøstede dem, blev de rolige og gik ind i kamrene med et stykke legetøj i hånden mens de drillede hinanden og legede sammen.

Jeg har også bemærket kvinder, der anede eller vidste, hvad der ventede dem, og alligevel formåede at skæmte med deres børn og snakke sødt til dem, mens angsten for døden stod malet i deres øjne. En kvinde trådte engang, da hun kom forbi, tæt hen til mig, og idet hun pegede på sine fire børn, der pænt holdt hinanden i hænderne for at hjælpe de mindste over ujævnhederne i terrænet, hviskede hun: "Hvordan kan I få jer selv til at dræbe disse skønne og kære børn? Har I da slet ikke hjerte i livet? [...]"

Kilde: Rudolf Höss: "Kommandant i Auschwitz", København, 1959, s. 146-148

<http://www.holocaust-uddannelse.dk/kildetekster/auschwitz.asp#81>

Heinrich Himmler: Uddrag af tale holdt d. 6. oktober 1943

Heinrich Himmler (1900-1945) var fra 1929 leder af SS (Schutzstaffel) og blev i 1943 indenrigsminister. Han var en af hovedarkitekterne bag Holocaust.

... Jeg tillader mig i denne sammenhæng og i denne snævre kreds, kære partikammerater, at tage et emne op, som De alle tager selvfølgelig, men som for mig har været det sværeste i mit liv, nemlig jødespørgsmålet. De konstaterer alle selvfølgelig og fornøjet, at der ikke er flere jøder i Deres område. Alle tyskere - med enkelte undtagelser - er klar over, at vi ikke ville have klaret bombekrigen og det fjerde, femte og måske endda sjette belastende krigsår, hvis det tyske folk stadig havde haft den udmarvende pest i kroppen. Sætningen »Jøderne skal udryddes« er lige ud ad landevejen. For den, der skal udføre det, er det det allersværeste, ja det allerhårdeste arbejde, der findes.

Ser De, naturligvis er det jøder, det er klart. Det er kun jøder. Men forestil Dem, hvor mange - deriblandt også partikammerater - der har skrevet til mig eller til andre. I brevene skriver de, at naturligvis er alle jøder svin, men lige præcis hr. X er en anstændig jøde, som man ikke må røre. Jeg vil vove den påstand, at ud fra antallet af breve har der været flere anstændige jøder i Tyskland end jøder overhovedet. I Tyskland har vi nemlig så og så mange millioner mennesker, der hver kender en anstændig jøde. Der er så mange anstændige jøder, at tallet overstiger antallet af jøder. Jeg nævner det bare, fordi De hver især sikkert må konstatere, at De også i Deres område har adskillige fornuftige og agtværdige nationalsocialister, der også kender en anstændig jøde.

Jeg beder Dem lytte til, hvad jeg har at sige, men aldrig selv sige et ord derom. Vi er blevet præsenteret for spørgsmålet: Hvad med kvinderne og børnene? Også her skal jeg give dem en klar løsning. Jeg så mig nemlig ikke i stand til at udrydde mændene og lade hævnerne i form af deres sønner blive store, så de kunne true vores børn og børnebørn. Vi måtte tage den svære beslutning simpelthen at udrydde dette folk fra jordens overflade.

Organisationen af alt dette er det sværeste, vi nogensinde har udført, men jeg tør sige, at det er sket uden, at vores mænd eller officerer har taget skade hverken på krop eller sjæl. Faren var nærliggende. Det er en vanskelig balancegang mellem på den ene side ikke at blive umenneskelig, ikke længere at have respekt for menneskeliv og på den anden side ikke at blive blød og ende i et nervesammenbrud. ...

Fra: <https://folkedrab.dk/kilder/kilde-tale-himmler-om-svaere-beslutning>

Foto fra udryddelseslejren Auschwitz-Birkenau (u.å.)

Kvinder og børn før de bliver gasset i Krematorium IV. Copyright Yad Vashem | <http://www.holocaust-uddannelse.dk/billedgalleri/billedgalleri.asp>